

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-08- Nr.

DĖL ĮGALIOJIMŲ SUTEIKIMO FINANSŲ MINISTERIJAI

Lietuvos Respublikos finansų ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei nutarimo „Dėl įgaliojimų suteikimo Lietuvos Respublikos finansų ministerijai“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), patikslintą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos pastabas.

Vyriausybė, įvertinusi COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) (toliau – COVID-19) plitimo grėsmę ir atsižvelgdama į neigiamą COVID-19 pandemijos poveikį socialinei aplinkai ir ekonomikai, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo (toliau – Konstitucinis įstatymas) 7 straipsnio 2 dalimi, 2020 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 230 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos finansų ministerijai suteikimo“, suteikė Finansų ministerijai įgaliojimus inicijuoti išskirtinių aplinkybių Lietuvos Respublikoje paskelbimą.

Gavusi įgaliojimą, Finansų ministerija inicijavo išskirtinių aplinkybių paskelbimą, apie tai pranešdama biudžeto politikos kontrolės institucijai (toliau – Kontrolės institucija), kurios funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Biudžeto politikos stebėsenos departamentas. Kontrolės institucija, vadovaudamasi Konstitucinio įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, 2020 m. kovo 26 d. išvadoje Nr. BPE-1 nurodė, kad Lietuvos Respublikoje susidariusi padėtis atitinka išskirtinių aplinkybių sąvoką.

Pagal Konstitucinį įstatymą išskirtinės aplinkybės apibrėžiamos kaip nepaprastas įvykis, kurio valstybės valdžios institucijos negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei, arba didelis ekonomikos nuosmukis, kaip nustatyta 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (toliau – Reglamentas).

Reglamente numatoma, kad valstybėms narėms gali būti leidžiama nukrypti nuo fiskalinių tikslų, nustatytų pagal Europos Sąjungos stabilumo ir augimo pakto fiskalinės drausmės taisyklės, „dėl neįprasto įvykio, kurio atitinkama valstybė narė negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei, arba esant dideliame euro zonos ar Sąjungos kaip visumos ekonominiame nuosmukiui, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu.“

Išskirtinės aplinkybės, 2020 metais paskelbtos dėl COVID-19 pandemijos plitimo grėsmės, galioja ir šiuo, Nutarimo projekto teikimo Vyriausybei, metu. Išskirtinių aplinkybių galiojimo

SyncConvContent2155741675176887207.tmp

metu valdžios sektoriaus fiskalinės drausmės taisyklių, nustatytų Konstituciniame įstatyme, taikymas apribojamas.

Nutarimo projektu siekiama šių tikslų:

1) suteikti Finansų ministerijai įgaliojimus inicijuoti išskirtinių aplinkybių, paskelbtų Lietuvos Respublikoje dėl COVID-19 pandemijos keliamo poveikio, atšaukimą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimas Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremalios situacijos paskelbimo“ nuo 2022 m. gegužės 1 d. nebegalioja – valstybės lygio ekstremalioji padėtis visoje šalyje dėl COVID-19 plitimo grėsmės atšaukta. Karantino režimas šalyje taip pat nebegalioja. Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo duomenimis, COVID-19 pandemijos padarinių valdymo priemonių poveikis valdžios sektoriaus finansams 2022 metais gali siekti apie 300 mln. eurų (0,5 procento BVP). Šios lėšos numatytos vakcinoms įsigyti ir vakcinacijos procesui užtikrinti.

Tuo tarpu 2020 ir 2021 metais su COVID-19 susijusių pagalbos verslui, žmonėms, sveikatos apsaugos sistemai išlaidų priemonių neigiamas poveikis valdžios sektoriaus finansams atitinkamai sudarė 2,6 mlrd. eurų (5,4 proc. BVP) ir 1,3 mlrd. eurų (2,3 proc. BVP);

2) suteikti Finansų ministerijai įgaliojimus inicijuoti išskirtinių aplinkybių Lietuvos Respublikoje dėl geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio valdžios sektoriaus finansams nustatymą.

Rusijos Federacijai pradėjus karinius veiksmus prieš Ukrainą, dėl to itin paaštrėjus geopolitinei situacijai Europoje, Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. XIV-929 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastąją padėtį patvirtinimo“ Lietuvos Respublikos teritorijoje įvesta nepaprastoji padėtis, kuri Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XIV-1244 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ pratęsta iki 2022 m. rugsėjo 15 d. 24 valandos 00 minučių. Atsižvelgiant į rugsėjį esančią situaciją, bus svarstoma dėl nepaprastosios padėties galiojimo pratęsimo.

Nuo 2022 metų kovo geopolitinė įtampa Europoje darė įtaką saugumo, socialinei, ekonominei, įskaitant energetikos kainų spartų augimą, situacijai Lietuvoje ir visoje Europos Sąjungoje. Didelis neapibrėžtumas dėl geopolitinės padėties Europoje trumpuoju, 2022 antrosios pusės – 2023 metų, laikotarpiu gali toliau reikštis neigiamais padariniais Europos Sąjungos valstybių narių, tarp jų – Lietuvos – ekonomikoms, socialinės įtampos kilimu. Tokiu atveju gali prireikti papildomų, negu 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatytų tikslinių ir į pažeidžiamiausias visuomenės grupes nukreiptų priemonių, taip pat skirtų dėl karo veiksmų iš šalies pasitraukusiems Ukrainos žmonėms ir krašto saugumui stiprinti. Šių priemonių poreikis ir didelis neigiamas poveikis valdžios sektoriaus finansams gali išlikti 2023 metais.

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Sąjungoje taikoma bendroji Europos Sąjungos Stabilumo ir augimo pakto (toliau – SAP) išimtis – SAP lankstumo sąlyga, kuri 2020–2022 metais buvo taikoma dėl COVID-19 pandemijos kilus Europos Sąjungos, euro zonos ekonomikos krizei, valstybėms narėms patiriant ekonomikos nuosmukį ir dideles valdžios sektoriaus išlaidas.

2023 metais bendroji SAP išimtis Europos Sąjungoje bus taikoma dėl didelio geopolitinio neapibrėžtumo ir Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš Ukrainą galimo netiesioginio poveikio Europos Sąjungos (kaip visumos) ir atskirų valstybių narių ekonomikoms, finansų padėčiai. Galiojant SAP lankstumo sąlygai, valdžios sektoriaus struktūrinio balanso nukrypimas nuo vidutinio laikotarpio tikslo nelaikomas neatitinkančiu SAP nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių.

Europos Komisija, Europos fiskalinė valdyba (angl. *European Fiscal Board*), Tarptautinis valiutos fondas, Europos Centrinis Bankas, Kontrolės institucija pabrėžia, kad fiskalinės drausmės taisyklių taikymo apribojimo galimybė yra reikalinga, kad būtų įmanoma tinkamai reaguoti į kintančią situaciją, tačiau naudojimasis fiskalinės drausmės taisyklių lankstumu turi būti atsakingas – tik būtiniausiomis laikinoms tikslinėms priemonėms įgyvendinti;

3) atsižvelgiant į poreikį laiku priimti fiskalinės priežiūros sprendimus ir institucijų raginimą atsakingai naudotis fiskalinės drausmės taisyklių lankstumu, įpareigoti Finansų ministeriją 2023 metais informuoti Vyriausybę apie padėties Lietuvoje atitiktį išskirtinių aplinkybių sąvokai, kad Vyriausybė galėtų nuspręsti dėl poreikio įgalinti Finansų ministeriją inicijuoti išskirtinių aplinkybių dėl geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio valdžios sektoriaus finansams atšaukimą.

Nutarimo projektas neprieštaruja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai ir Europos Sąjungos teisės aktams.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų, nėra notifikuotinas Europos Komisijai.

Nutarimo projekte nėra apibrėžiama sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabų ir pasiūlymų (išskyrus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją) negauta.

Nutarimo projektas su kitomis institucijomis nederintas. Nutarimo projektu nėra siekiama nustatyti konkrečias institucijų kompetencijos priemones, o bendrai sudaryti sąlygas Vyriausybei reaguoti esant dideliame neapibrėžtumui.

Nutarimo projektą parengė Finansų ministerijos Finansų politikos departamento (direktorius Irmantas Mikulėnas, tel. (8 5) 221 99342, el. paštas irmantas.mikulenas@finmin.lt) Fiskalinės priežiūros skyriaus vedėja Eglė Radzevičienė (tel. (8 5) 219 9361, el. paštas egle.radzeviciene@finmin.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 1 lapas.

Finansų ministrė

Gintarė Skaistė